

POSTANOWIENIE

Dnia 14 listopada 2008 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Katarzyna Tyczka-Rote (przewodniczący)

SSN Elżbieta Skowrońska-Bocian

SSA Dariusz Dończyk (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa Miasta W.

przeciwko W. B.

o wydanie nieruchomości,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 14 listopada 2008 r.,

zażalenia pozwanej na postanowienie Sądu Apelacyjnego z dnia 5 września 2008 r.,

sygn. akt VI ACa (...),

oddala zażalenie.

Uzasadnienie

Postanowieniem z dnia 5 września 2008 r. Sąd Apelacyjny na podstawie art. 398⁶ § 2 k.p.c. odrzucił skargę kasacyjną pozwanej W. B. od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 12 czerwca 2008 r. Zgodnie z art. 398² § 1 k.p.c. skarga kasacyjna jest niedopuszczalna – tak jak ma to miejsce w rozpoznawanej sprawie - w sprawach o prawa majątkowe, w których wartość przedmiotu zaskarżenia jest niższa niż pięćdziesiąt tysięcy złotych. W sprawie wartość przedmiotu zaskarżenia wynosi 6.243 zł i stanowi, zgodnie z art. 23² k.p.c. sumę odpowiadającą trzymiesięcznemu czynszowi najmu lub dzierżawy należnemu od danego rodzaju nieruchomości. Zarówno w apelacji, jak i w skardze kasacyjnej pozwana podała właśnie taką wartość czynszu dzierżawnego za trzy miesiące. Wartością przedmiotu zaskarżenia nie jest natomiast wartość nieruchomości.

Od powyższego postanowienia zażalenie wniosła pozwana W. B., która zaskarżyła postanowienie w całości zarzucając naruszenie art. 398⁶ § 2 k.p.c. poprzez jego niezasadne zastosowanie. W uzasadnieniu zażalenia pozwana podniosła, że pozew został wniesiony przed wejściem w życie przepisu art. 23² k.p.c. i podano w nim wartość przedmiotu sporu na kwotę 200.000 zł. Przed sądem pierwszej instancji nie zostało wydane postanowienie sprawdzające tak podaną wartość przedmiotu sporu. Również pozwana składając apelację podała jako wartość przedmiotu zaskarżenia wartość wynikającą z pozwu, co nie zostało zakwestionowane. W postępowaniu cywilnym na podstawie art. 25 k.p.c. i art. 26 k.p.c. obowiązuje ogólna zasada, iż raz ustalona wartość przedmiotu sporu wiąże strony do końca procesu. Dlatego art. 23² k.p.c. dodany ustawą z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. Nr 167, poz. 13) nie będzie miał zastosowania do określenia wartości przedmiotu sporu w rozpoznawanej sprawie. Wniosek taki uzasadnia także treść przepisu art. 149 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych oraz art. XV § 1 przepisów wprowadzających Kodeks postępowania cywilnego. Z uwagi na powyższe zarzuty pozwana wniosła o uchylenie zaskarżonego postanowienia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Przepisy zawarte w art. 19-26 k.p.c. posługują się pojęciem „wartości przedmiotu sporu”. Wartość przedmiotu sporu jest podawana w pozwie. Podana wartość przedmiotu sporu ma znaczenia przede wszystkim dla ustalenia właściwego rzeczowo sądu do rozpoznania spraw o prawa majątkowe. Wartość przedmiotu sporu stanowi podstawę obliczenia opłat sądowych, gdy ich wysokość jest pochodną wartości przedmiotu sporu. Wartość przedmiotu sporu ma także znaczenie dla ustalenia wysokości kosztów pomocy prawnej. Sprawdzenie wartości przedmiotu sporu następuje w trybie przewidzianym w art. 25 k.p.c. Z przepisu tego wynika, że sprawdzenie wartości przedmiotu sporu może nastąpić tylko we wstępnej fazie postępowania przed sądem pierwszej instancji, gdyż z urzędu sąd może sprawdzić podaną wartość przedmiotu sporu jedynie przed doręczeniem odpisu pozwu, a po jego doręczeniu jedynie na zarzut pozwanego, zgłoszony przed wdaniem się w spór co do istoty sprawy. Zgodnie z art. 26 k.p.c. po ustaleniu w myśl artykułu poprzedzającego, wartość przedmiotu sporu nie podlega ponownemu badaniu. Wartość przedmiotu sporu dotyczy tylko postępowania przed sądem pierwszej instancji, gdyż na etapie postępowania apelacyjnego należy w apelacji podać wartość przedmiotu zaskarżenia, o czym jest mowa w art. 368 § 2 k.p.c. Wartość

przedmiotu zaskarżenia jest zależna od wartości przedmiotu sporu. Zgodnie bowiem z art. 368 § 2 k.p.c. wartość przedmiotu zaskarżenia może być oznaczona na kwotę wyższą od wartości przedmiotu sporu wskazanej w pozwie jedynie wtedy, gdy powód rozszerzył powództwo lub sąd orzekł ponad żądanie. Z powyższej regulacji wynika, że wartość przedmiotu zaskarżenia może być niższa od podanej wartości przedmiotu sporu, co będzie miało miejsce wówczas, gdy apelacją zaskarżono jedynie część rozstrzygnięcia sądu o żądaniu pozwu stanowiącego podstawę wskazania wartości przedmiotu sporu. W przypadku, gdy przedmiotem zaskarżenia apelacją jest rozstrzygnięcie w sprawie o prawa majątkowe, dotyczące całości żądania zawartego w pozwie co do zasady wartość przedmiotu zaskarżenia podana w apelacji powinna odpowiadać wartości przedmiotu sporu podanej w pozwie.

W chwili wniesienia pozwu obowiązywały przepisy ustawy z dnia 13 czerwca 1967 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2002 r., Nr 9, poz. 88 z późn. zm.). Według art. 7 tej ustawy w sprawach o wydanie nieruchomości posiadanej bez tytułu prawnego lub na podstawie tytułu innego aniżeli najem lub dzierżawa za podstawę obliczenia wpisu przyjmuje się, stosownie do rodzaju nieruchomości i sposobu korzystania z niej, sumę odpowiadającą 3 - miesięcznemu czynszowi najmu lub dzierżawy należnemu od danego rodzaju nieruchomości. Przepis ten nie określał wprost wartości przedmiotu sporu w sprawie o wydanie nieruchomości, a jedynie podstawę obliczenia wpisu od pozwu o wydanie nieruchomości. W orzecnictwie Sądu Najwyższego wskazywano jednak, że przepis art. 7 wymienionej wyżej ustawy mógł stanowić nie tylko podstawę obliczenia wysokości wpisu sądowego od pozwu, ale także określenia wartości przedmiotu sporu (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 lipca 1007 r., I CKN 202/97, Prok. i Pr. z 1999 r., nr 7-8, poz. 45). Niezależnie jednak od interpretacji przepisu art. 7 ustawy z dnia 13 czerwca 1967 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, podana w pozwie wartość przedmiotu sporu wynosiła kwotę 200.000 złotych i nie była weryfikowana przez sąd pierwszej instancji przez sprawdzenie wartości przedmiotu sporu.

W dniu 2 marca 2006 r. weszła w życie ustawa z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. Nr 167, poz. 1398), która w art. 126 pkt 2 dodała do kodeksu postępowania cywilnego przepis art. 23² k.p.c., według którego w sprawach o wydanie nieruchomości posiadanej bez tytułu prawnego lub na podstawie innego tytułu innego niż najem lub dzierżawa wartość przedmiotu sporu oblicza się przyjmując, stosownie do rodzaju nieruchomości i sposobu korzystania z niej, podaną

przez powoda sumę odpowiadającą trzymiesięcznemu czynszowi najmu lub dzierżawy należnemu od danego rodzaju nieruchomości. W ustawie z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. Nr 167, poz. 13) brak jest przepisów przejściowych dotyczących regulacji prawnych zawartych w tej ustawie zmieniających przepisy kodeksu postępowania cywilnego. Przepis art. 149 tej ustawy mówiący o tym, że w sprawach wszczętych przed dniem wejścia w życie ustawy stosuje się, do czasu zakończenia postępowania w danej instancji, dotychczasowe przepisy o kosztach sądowych, wyraźnie zawęża zakres stosowania tego przepisu do przepisów o kosztach sądowych. Do tych przepisów nie można wprost zaliczyć przepisu art. 23² k.p.c., który dotyczy wartości przedmiotu sporu, a nie kosztów sądowych. Treść przepisu art. 23² k.p.c. ma jedynie znaczenie dla kosztów sądowych w tym znaczeniu, że ustalona według tego przepisu wartość przedmiotu sporu ma znaczenie dla obliczenia wysokości właściwych opłat sądowych. Wobec brak przepisów intertemporalnych dotyczących wejścia w życie przepisów nowelizujących kodeks postępowania cywilnego, zawartych w ustawie z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych należy sięgnąć do rozwiązań systemowych dotyczących wejścia w życie nowych przepisów o charakterze procesowym. Najbardziej ogólna reguła zawarta w art. II § 1 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. Przepisy wprowadzające Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 297 z późn. zm.) przewiduje stosowanie przepisów ustawy nowej, które derogują poprzednie regulacje, chyba że przepisy nowej ustawy stanowią inaczej (por. oraz uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 18 października 2007 r., III CZP 85/07, Biuletyn SN z 2007 r., nr 10, poz. 8). Ta reguła znajduje potwierdzenie w treści wskazanego w zażaleniu przepisu art. XV § 1 ustawy z dnia 17 listopada 1964 Przepisy wprowadzające Kodeks postępowania cywilnego, który to przepis formułuje wręcz zasadę bezzwłocznego działania przepisów nowej ustawy procesowej. Ta zasada doznaje ograniczenia w art. XVI § 1 ustawy odnoszącym się do stosowania nowych przepisów ustawy procesowej w razie zaskarżenia orzeczenia. Z przepisu tego wynika, że tylko wtedy gdy orzeczenie sądu pierwszej instancji kończące postępowanie w sprawie zostało wydane przed wejściem w życie Kodeksu postępowania cywilnego, postępowanie rewizyjne toczyć się będzie w trybie przewidzianym w przepisach dotychczasowych. Przepisy nowej ustawy procesowej mają więc zastosowanie do wniesienia środka odwoławczego od orzeczenia, które zapadło, gdy obowiązywały już nowe przepisy ustawy procesowej. Na gruncie powołanego wyżej przepisu, można sformułować zasadę, że chwila wydania orzeczenia kończącego postępowanie w danej

instancji kończy obowiązywanie starej ustawy procesowej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 28 czerwca 2006 r., III CZ 36/06, OSNC z 2007 r., nr 1, poz. 19). Wskazane wyżej regulacje prawne zawarte w ustawie z dnia 17 listopada 1964 r. Przepisy wprowadzające Kodeks postępowania cywilnego pozwalają sformułować argument – wywodzony z rozwiązań systemowych – dotyczący zasady obowiązującej w przypadku wprowadzania nowych regulacji procesowych, że stare regulacje procesowe stosuje się jedynie do czasu zakończenia sprawy w danej instancji, po czym stosuje się już nowe regulacje procesowe. Taka sama zasada wynika z treści art. 149 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych. Powyższe rozważania uzasadniają wniosek, że do apelacji wniesionej już po wejściu w życie ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. – w tym więc apelacji wniesionej przez powódkę - będzie miał zastosowanie przepis art. 23² k.p.c. w związku z art. 368 § 2 k.p.c. do określenia w apelacji wartości przedmiotu zaskarżenia. W samej apelacji pozwana, zgodnie z art. 23² k.p.c., podała jako wartość przedmiotu zaskarżenia kwotę 6.243 zł, która nie została także zweryfikowana przez Sąd Apelacyjny, co umożliwił przepis art. 368 § 2 k.p.c. W konsekwencji tak podana w apelacji kwota stanowiła wartość przedmiotu zaskarżenia apelacji, która jest także – wobec zaskarżenia w całości wyroku sądu drugiej instancji - wartością przedmiotu zaskarżenia w postępowaniu kasacyjnym (art. 368 § 2 k.p.c. w związku z art. 398²¹ k.p.c.).

W świetle powyższych rozważań za nieuzasadniony należy uznać zarzut naruszenia przez Sąd Apelacyjny przepisu art. 398⁶ § 2 k.p.c. ponieważ skarga kasacyjna - z uwagi na wartość przedmiotu zaskarżenia niższą od przewidzianej w art. 398² § 1 k.p.c. – była niedopuszczalna, co uzasadniało jej odrzucenie. Biorąc to pod uwagę Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c. orzekł jak w sentencji.